

Gestrand op een stukje niemandsland in Noord

Wie en wat gaat er schuil achter de 'ongrijpbare' Karim Ramtani? Kunstenaar Michiel Voet wijdt op het Over het IJ Festival drie kunstprojecten aan de man die als illegale immigrant zijn pad kruiste.

CORRIE VERKERK

Michiel Voet vestigde zich als één van de allereerste kunstenaars op het NDSM-terrein. Een 'spookstad' was het toen nog. De arbeiders van de werf hadden er hun laatste voetstappen gezet. In Voets atelier stonden de asbakken nog vol. Alsof de mannen net, een paar minuten, waren vertrokken.

Vlak bij zijn atelier runde een Iraanse man een 'ondergrondse' kleding/recyclingwinkel waar hij tien illegalen in Amsterdam een beetje bestaan bood. Eén van die mannen was Karim Ramtani. Toen het bedrijfje failliet ging, was hij de enige die achterbleef. Voet ontmoette hem in 1993. Een Algerijnse man, gevlucht voor de oorlog in zijn land; gestrand op een stukje niemandsland in Noord.

De kunstenaar en de ontheemde troffen elkaar, dronken thee, spraken samen. "Ik was gretig naar zijn verhalen en was hem continu aan het interviewen."

Stukje bij beetje ontrolde zich het verhaal van Ramtani's leven. Alhoe-

'Ramtani staat voor alle illegalen die leven in een tragische wereld'

Michiel Voet tussen zijn foto's van Ramtani.

FOTO KLAAS FOPMA

wel? Voet: "Soms gaf hij verschillende antwoorden op dezelfde vragen."

Het leven van de illegale Algerijn strekte zich verder uit dan Amsterdam. Ineens kon hij tijden verdwenen zijn. Naar Brussel, Parijs, Berlijn of waar dan ook.

Op het NDSM-terrein werd hij een tijdelijke logé in Voets atelier. Er ontstond een soort vriendschap die nu, jaren later, vorm heeft gekregen in drie kunstprojecten: een fotoboek, een theatervoorstelling in samenwerking met Orkater waarin het verhaal van Voet en Ramtani gestalte krijgt, en een tentoonstelling vol bijzondere portretten. Foto's in een gestyleerde, compacte theatrale vorm, zegt Voet. "Soms lijken het wel bejngscènes uit een theaterstuk."

Met Ramtani zelf als model. Soms lijkt hij te zweven. Dan weer ligt hij opgevouwen in een kapotte bank of is hij onherkenbaar 'verpakt' in plastic of bedekt met tweedehands kleding.

Voet: "Ik heb veel spullen van de straat gehaald. Die staan ook voor de tweedehands wereld van de onzichtbare man. Ramtani staat niet op zich-

zelf, maar voor alle illegalen die leven in een tragische wereld die wij nauwelijks kennen. Maar hij bestaat, slechts op een millimeter afstand van ons."

Ramtani lijkt de kunst te verstaan zich wonderwel op de been te houden. "Ik ben geïnteresseerd in zijn *state of mind*. Hollanders zitten vast in een plan. Wat ga ik dan doen, wat is het doel? Hij leeft compleet in het nu. Geld? Als ik me afvroeg of hij wel rond kwam, wuifde hij die vraag weg. 'We zitten nu thee te drinken,' zei hij dan. Ik heb nog geld voor de week. Dan zien we verder."

Op één van de foto's staat Ramtani met zijn hoofd tegen de muur met een masker – een afgietsel van zijn eigen gezicht. Want, vroeg Voet zich af, uit hoeveel mensen bestaat hij eigenlijk? En is Ramtani wel zijn echte naam?

Er liepen in de jaren negentig meer Ramtani's in de stad rond, weet Voet van zijn bijzondere vriend. "Hij vertelde me hoe hij ooit een naam en een sofinummer kocht van een Marokkaan. Maar die identiteit bleek ook aan twee anderen te zijn ver-

kocht. Op een dag werd hij aangehouden met een kapotte fietslamp en bleek zijn naam geregistreerd te staan voor een geweldsdelict."

Dat delict was gepleegd door één van de mede-Ramtani's, maar dat kon hij niet bewijzen. "Uiteindelijk werd hij uitgeleverd aan Marokko. Zes weken zat hij in Casablanca vast in een ondergrondse cel met achttien andere gevangenen. Uiteindelijk wist hij, met Nederlandse guldens die hij nog had, bewakers om te kopen." En zo keerde hij weer terug naar Amsterdam.

Sommige van die verhalen, vond ook Voet, klonken bijna onmogelijk. "Maar ik zeg niet dat ze niet waar zijn. Misschien kunnen wij ons zo'n leven helemaal niet voorstellen." En mocht het allemaal ietwat uitvergroot zijn? "Ach, kunstenaars vergroten ook uit."

Voorstelling De onzichtbare man: van 4 t/m 13 juli op het Over het IJ Festival. De tentoonstelling is t/m 20 juli te zien in Nieuw-Dakota i.s.w. met de ctichting NDSM-werf, Ms. van Riemsdijkweg 41b. Het boek is te koop voor twintig euro.